

26.84x36.91	31	עמוד 14	ידיעות אחרונות - 24 שעות	15/01/2013	35312498-5
הקריה האקדמית אונ - 22640					

שעות קלאסיות

יש מחסור חמור
במונחים בישראל:
שלחנו את כתבנו לסטאז'
בסימפונית של חיפה

14

"לחזלך הנגנים
לא הקשיבו לך".
דני ספקטור
מנסה להשתלט
על התזמורת
הסימפונית חיפה

מה הם היו אומרים: "גם הבעת הרגש החזק ביותר אסור לה לעבור את גבול הטעם הטוב. למחזיקה אסור לצרום את האוזן. היא צריכה להישאר תמיד מוזיקה" | וולפגנג אמדיאוס מוצרט

//

על גבול הבלתי אפשרי. "זה קצת כמו לנהל גן חיות", מנסה שריף להסביר לי, בניסיון אחרון להקנות לי מעט ביטחון עצמי. "אסור שהנגנים יראו שאתה מפחד, אסור שהם יראו אותך מפקפק לרגע או לא בטוח בעצמך. אתה צריך להיות המפקד שלהם. כשאתה מרים את היד או מוריד אותה, הם צריכים להביט כך ולעשות את מה שתורה להם".

בכנות, אני מפחד.

"אני אתן לך את העצה הכי טובה. תמיד לפני שאתה עולה לנצח, תסתכל על הנגנים ותנסה לפגוש עיניים של נגן או נגנית שיחייכו אליך. ברגע שתמצא מישהו כזה, תתחיל לנצח והכל יעבור חלק".

האופרה כמכשול

לא מעט תזמורות יש בישראל, ברמות כאלה ואחרות, אבל מסתבר שמנצחים קצת חסרים כאן. ב־10 בפברואר ייפתח בקריה האקדמית אונו סמינר ניצוח מיוחד עם פרופ' שריף, המ־שמש גם כדיקן בית הספר למוזיקה. הסמינר מתקיים כחלק מתוכנית הלימודים של בית הספר, בדרך לתואר ראשון במוזיקה ולתעשיית המוזיקה, ובסיומו יזכה התלמיד המצטיין בתחום הניצוח גם במלגת לימודים כוללת. כל מי שיבקש להשתתף בסמינר יצטרך להתכונן וללמוד את הסימפוניה החמישית של בטהובן, אריה מתוך "הספר מסביליה" של רוסיני, ואת הפרק הראשון מתוך אופוס 5 של אנטון וברן. במהלך הסמינר ילמדו פרחי הניצוח לעבוד מול תזמורת, יקבלו הדרכה צמודה, ובסוף גם ינצחו על תזמו־

החזרה הארוכה והמתמיהה לצד התזמורת הסימפונית חיפה יצאתי עם שלוש עצות למנצח המתחיל: תסתכל לנגנים בעיניים בלי פחד, תכיר בעל פה את היצירה שאתה עומד לנצח עליה, ותלמד רוסיני. כן, זה אמנם היה מעמד משפיל במקצת, אבל העובדה שאני מבין מעט את שפתם של רוב הנגנים הבהירה לי יותר מכל מה הם באמת חושבים על האיש המוזר הזה שניצח עליהם בחצי השעה האחרונה. וכשאני אומר ניצח – אני מתכוון בעצם לנפנוף ידיים היסטרי, כאילו היה ציפור שבורת כנף. "מה הוא רוצה מאיתנו?" שאלה אחת הנגניות, וחברתה ענתה לה: "אל תתייחסי אליו, פשוט תנגני כמו שאת יודעת ונגמור עם זה כבר".

לצידי עומד נועם שריף – חתן פרס ישראל, אחר המנצחים המוערכים בארץ – שלא מצליח להבליע, ובצדק, את חיוכו. מה עשיתי שם? שמתי על המחסור החמור במנצחים בארץ וחשבתי שאולי אוכל למלא את החלל, אבל גיליתי, איך לומר בעדינות, שאני לא ראוי אפילו לשבת בשורה האחרונה ביציע. "אתה לא גרוע כמו שאתה חושב", מנחם אותי שריף אחרי שהכנר הראשון מביט בו ולוחש: "אדוני המנצח, אולי תוריד אותו כבר למטה, יש לנו דברים קצת יותר חשובים לעשות היום".

שריף מתעקש. הוא רוצה להוכיח לי שאני יכול, שתפקיד המנצח לא מסובך כמו שהוא נראה. ותאמינו לי – כשסמביכר 80 נגנים, מאחוריך אלף כיסאות (ריקים, למזלי הטוב) ובירך מקל פלסטיק לבן וארוך, תפקיד המנצח נראה

ניצחון בנוק אאוט

לא רק מהנדסים ורופאים חסרים בארץ. מתברר שיש ביקוש אדיר גם למנצחי תזמורות. רגע לפני פתיחת סמינר לניצוח שיעביר חתן פרס ישראל נועם שריף, שלחנו את דני ספקטור לנצח על הסימפונית של חיפה. לנגנים שלום

דני ספקטור | צילום: אלעד גרשגורן

13.28x29.29	32	עמוד 14	ידיעות אחרונות - 24 שעות	15/01/2013	35312501-0
הקריה האקדמית אונ - 22640					

אחוז מההצלחה, הרבה יותר מהאקדמיה שבה למד או כמה עמוק הידע שלו במוזיקה. אם תעמוד לפני התזמורת ותשקשק, האפקט הזה עצום. עד שלא עומדים על הפודיום, לא חשים באנרגיה האדירה שיש כשמסביבך כל כך הרבה נגנים".

החלטה מטופשת

"סליחה אדוני המנצח", מתפרץ לחדר אחד הנגנים, "אני מבקש לדעת איפה תרצה שנניח את הפסנתר, ואיך נסדר את המקהלה". שריף עונה לו בחדות, אבל הנגן שואל שוב ושוב עד ששריף מגלה סימני עצבנות. "כבר אמרתי לך מה לעשות, לא?" הוא תוהה, והנגן משיב: "אני פשוט רגיל להחלטות מטופשות של מנצחים, בגלל זה אני שואל שלוש פעמים, להיות בטוח".

הנגן יוצא ושריף מביט ב, בודק האם למדתי את הלקח. ובכן, לא למדתי, אז הוא מסביר. "זו דוגמה מהחיים. הוא לא רוצה לטעות, לכן שאל שוב ושוב, אבל המנצח הוא מי שקובע".

אנחנו חוזרים לבמה. התזמורת כבר מוכנה והנגנים מסתכלים עליו במבט קצת עקום. שריף מחזיק את ידי, מניף אותה ומשקט את כולם. "עכשיו תנגנו את 'מארש החתונה'", הוא מורה. "דני ינצח עליכם. אני מבקש מכם להתייחס אליו ולהסתר כל עליו". ואז הוא מסתובב לכיווני, שואל אם אני מוכן ונותן לי עצה אחרונה: "תנחית את המכה הראשונה כמו קראטה, תנועה חדה מלמעלה למטה".

קראטה או לא, כמובן שלא שמעתי את דבריו. הייתי טרוד בניסיון להיזכר – לא ממש בהצלחה – במנגינה של "מארש החתונה". עשרות הנגנים מסתכלים עליי, מתקשים להבין למה לא מתחילים לנגן. בלי לשים לב עשיתי תנועה קטנה עם היד. אמנם רק רציתי לגרד קצת את תנוך האוזן, אבל להם זה הספיק. ניסיתי להשתלט עליהם, מניף ומריד את הידיים כמו וינטל-טור, מתמודד בחוסר אונים מוחלט עם אחת היצירות הבסיסיות שכל נגן מתחיל לומד בערך בכיתה ב'. עד סוף היצירה המקל נשחק מרוב הנפות, והנגנים איבדו גם את מעט הכבוד שעוד רחשו לי.

"היית בסדר יחסית", אומר לי שריף בחיוך, מחכה שכבר אלך כדי שיוכל לנסות לשקם את מה שהרסתי. "מה שמדהים אותי תמיד בקורסים לניצוח הוא שכשיש לך עשרה תלמידים, אם תשים אותם מול תזמורת ותיתן להם לנצח על אותה יצירה, לכל אחד ייצא משהו אחר. אותה מנגינה, אותה תזמורת, רק מנצח שונה, והצליל שיוצא פשוט משתנה לחלוטין".

גם לי היה צליל שונה ב"מארש החתונה"? "במקרה שלך התזמורת הצילה את המצב. הם לא ממש הקשיבו לך".

dani-s@yedioth.co.il

רת סימפונט רעננה הנחשבת. "הכי מסובך שיש זה לנצח באופרה, כי כל זמר חושב את עצמו לפרימדונה", מסביר לי שריף בהפסקה, בדרכו אל חדר המנצח. "מנצח שמצליח לשרוד אופרה יכול להיות גם ראש ממשלה. מי שחושב שאפשר לעבוד על הקהל, פשוט טועה. גם הנגנים רואים הכל, וגם הקהל".

אז במה להתמקד?

"התזמורת קוראת את שפת הגוף שלך מיד, וזה שונה לחלוטין ממדינה למדינה. בישראל – עד שאתה מוריד את היד התזמורת כבר ניגנה את הקטע. בגרמניה הם קוראים קודם את שפת הגוף שלך ורק אז מנגנים. גם העמידה שלך משנה הכל. זובין מהטה למשל עומד בנינוחות, משדר שהוא המהרג'ה, שהוא שולט בעניינים גם בלי להיות קשוח. לעומת זאת יש מנצחים שעומדים בנוקשות, ואחרים זקופים ומישירים מבט".

טוב, בוא ניקח רגע את העניינים צעד אחורה. מה עושות שתי הידיים?

"יד ימין, שמחזיקה את המקל, היא היד הטכנית שמחוברת לראש. היד השנייה, לעומת זאת, היא היד הרגשית שמחוברת ללב. זאת שבאמצעותה אתה אומר לתזמורת מתי להתרחש, מתי להאט את הקצב, ומתי מגיע הזמן לקטע שבו צריך להיות קשובים יותר. לכל תנועת יד יש חשיבות מאוד גדולה. בכלל, שפת גוף היא דבר חשוב מאוד. כשאני רואה את ברק אובי-מה נואם בלי להסתכל על הטקסט ומשתף את כולם בתוך החוויה, זה משהו אחר. לעומת זאת אתה רואה את הפוליטיקאים שלנו, ששפת הגוף שלהם שונה בתכלית מהמלל שלהם. הרבה מאוד חברי ישראלים מדברים עם הידיים בצורה שימפנית לגמרי. אתה רואה משהו מדבר על איראן, והידיים שלו פשוט משדרות חוסר אמינות".

אגב, איזו יד חשובה מבין השתיים?

"שתיהן שוות, אבל תלוי מהי היד החזקה שלך. אם אתה שמאלי אבל תנצח ביד ימין, התזמורת מיד תאתר את זה, כי תעשה את זה פחות טוב. הם גם יגיבו בהתאם".

הנגנים תמיד מקשיבים לך?

"תמיד יהיו תזמורות

שיאהבו אותך, כאלה שיהיו שווי נפש אליך וכולה שלא יסבלו את הניצוח שלך. יש תזמורת שיעקבו אחריו וישימו לב לבקשות שלך, באחרות יתעלמו ממך וינגנו איך שהם רוצים. אתה צריך להיות החלטי במסר שלך. אם תחזור פעמיים-שלוש על אותה בקשה ילולו בך. אם תבקש את זה פעם אחת בצורה החלטית – זה יעבור. אני רוצה להגיד לך משהו, בתור מנצח לעתיד".

בבקשה, מאסטר.

"האישיות של המנצח היא לפחות חמישים

רציתי רק לגרד
באוזן, אבל לנגנים
זה הספיק והם
פרצו בנגינה סוערת.
ניסיתי להשתלט
עליהם, מניף
את הידיים כמו
וינטלטור, עד שהם
איבדו את מעט
הכבוד שרחשו לי